

Luonnonsuojelulain 89 §:n mukainen päätös koskien rauhoitetun lajin yksilöiden ja osien kuljettamista ja hallussapitoa

Hakija

Jyväskylän yliopisto / Jouni Taskinen

Asia

Lupahakemus vuollejokisimpukan yksilöiden ja osien kuljettamiseen Uudeltamaalta Jyväskylään ja hallussapitoon Jyväskylän yliopistolla tutkimustarkoituksessa.

Hakemus

Taustaa

Makean veden suursimpukat vähenevät ympäri maapallon. Suomessa ja EU:ssa on lailla suojeltu jokihelmsimpukka (*Margaritifera margaritifera*) ja vuollejokisimpukka (*Unio crassus*). Lajien suojelemiseksi esimerkiksi EU on rahoittanut useita hankkeita.

Suojelun pohjaksi tarvitaan tietoa populaatioiden geneettisestä rakenteesta ja geneettisestä vaihtelusta. Geneettiset tutkimukset paljastavat myös mahdollisia uhkia populaatioille, kuten sisäsiittoisuus. Lisäksi geneettiset tutkimukset identifioivat geneettisesti poikkeuksellisen monimuotoisia tai uniikkeja populaatioita ja tätä tietoa voidaan hyödyntää suojelusuunnitelmissa. Makean veden suursimpukoissa esiintyy paljon ja yleisesti erilaisia loisia. Jotkut näistä loisista ovat erittäin haitallisia simpukoille. Esimerkiksi *Bucephalidae*- ja *Phyllostomatidae*-heimon imumadot haittaavat simpukan kasvua, aiheuttavat kuolleisuutta ja valtaavat simpukan gonadit steriloiden simpukan. Suomessa yleisesti pikkujärvisimpukalla ja sysijokisimpukalla esiintyvä *Rhipidocotyle campanula* -trematodi on juuri tällainen steriloiva loinen. *R. campanula* -loista on Keski-Euroopassa löydetty vuollejokisimpukasta, mutta Suomessa vuollejokisimpukoiden loisia ei ole tutkittu. Näistä syistä geneettisen ja parasitologisen tiedon hankkiminen uhanalaisen vuollejokisimpukan populaatioista olisi erittäin tärkeää ja perusteltua lajin suojelun kannalta.

Hakija johtaa suurta kansainvälistä LIFE Revives -hanketta (2021–2027), jossa elvytetään jokihelmsimpukkakantoja Suomessa, Ruotsissa ja Virossa. Hakija on ollut mukana useissa raakun suojeluun liittyvissä kansainvälisissä hankkeissa, ohjannut väitöskirjoja ja julkaissut artikkeleita simpukoihin ja niiden suojeluun liittyen. Omassa väitöskirjassaan hän tutki juuri steriloivia loisia simpukoissa. Hakija opettaa ainoana Suomessa Jyväskylän yliopistossa akvaattista parasitologiaa. Hän on ollut useaan otteeseen asiantuntijana kansainvälisillä kursseilla opettamassa simpukoiden loisista.

Syyskuussa Suomeen saapuu kansainvälinen tutkijaryhmä, johon kuuluu useita makean veden simpukoiden tutkimuksen huippunimiä. He toimivat eurooppalaisen Co-Operation in Science and Technology (COST) -hankkeen puitteissa. Tavoitteena on kartoittaa kaikki eurooppalaiset *Unionida*-simpukkalajit niiden koko esiintymisalueilla eri maissa tärkeimmillä valuma-alueilla.

Hakemus

Lupaa haetaan ajalle 1.9.2024–31.8.2027, koska LIFE Revives -hanke päättyy 31.8.2027 ja olisi tarkoituksenmukaista, että haetut luvat ovat voimassa siihen saakka.

Lupaa haetaan sekä geneettiseen tutkimukseen (A) että parasitologiseen tutkimukseen (B).

A. Geneettinen tutkimus, näytteenotto 11.-15.9.2024

- Kerätään 10 vuollejokisimpukkaa Mustionjoesta ja 10 vuollejokisimpukkaa Vantaanjoesta tai Vantaanjoen sivujoesta Lepsämänjoki / Luhtaanmäenjoki.
- Otetaan niiden vaipasta pieni kudospala (3 x 3 mm) geneettisiä tutkimuksia varten, minkä jälkeen simpukkayksilöt palautetaan heti takaisin jokeen.
- Simpukalle pienen palasen menettäminen vaipan reunasta ei ole kohtalokasta, se pystyy jatkamaa elämäänsä.
- Näytteenoton yhteydessä simpukat mitataan (pituus, leveys, paksuus).
- Näytteenotto suoritetaan syyskuussa 2024, kun yllä mainittu kansainvälinen tutkimusryhmä tulee Suomeen.
- Simpukoiden pyydystäminen tapahtuu tämän tutkimusryhmän toimesta hakijan valvonnassa.
- Paikat:
 1. Mustionjoessa vuollejokisimpukoiden keruupaikka on Pumpviken Karjaan keskustassa.
 2. Vantaanjoella keruupaikka on joen alajuoksulla; keruupaikka tarkennetaan alueen tuntevien asiantuntijoiden kanssa.
- Huom! Molemmat joet ovat Natura 2000-alueita (Mustionjoki FI0100023 Mustionjoki SAC ja FI0100104 Vantaanjoki SAC).
- 3. Lepsämänjoki/Luhtaanmäenjoki (Vantaanjoen sivujoki); keruupaikka tarkennetaan alueen tuntevien asiantuntijoiden kanssa.

B. Parasitologinen tutkimus

- Kerätään 30 vuollejokisimpukkaa Mustionjoesta ja 30 vuollejokisimpukkaa Vantaanjoesta tai Lepsämänjoesta/Luhtaanmäenjoesta.
- Simpukat kuljetetaan Jyväskylän yliopiston Bio- ja ympäristötieteen laitokselle ja niille suoritetaan perusteellinen parasitologinen tutkimus.
- Simpukoista otetaan talteen kudospätkät viinaan ja -80 C pakastimeen isotooppi- ja raskasmetallitutkimuksia varten sekä muita mahdollisia analyysejä varten.
- Simpukoita ei palauteta takaisin jokeen.
- Simpukoiden sukeltaminen ja tutkiminen tapahtuvat jossakin vaiheessa 2024–2027, ajankohta ei ole vielä tiedossa.
- Samat paikat kuin kohdassa A eli Mustionjoella Pumpviken ja Vantaanjoella tai Lepsämän/Luhtaanmäenjoella.

Lisäksi hakija on kuvannut rauhoittamattomia simpukkalajeja koskevia tutkimuksia, mutta ne eivät edellytä luonnonsuojelulain mukaista hallussapito- ja kuljetuslupaa. Uudenmaan ELY-keskus on myöntänyt hakijalle poikkeuslupan vuollejokisimpukoiden pyydystämiseen ja näytteenottoon (UUDELY/12066/2024).

Määräykset, joita hakemus koskee

Vuollejokisimpukka on luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettu. Lisäksi laji on vaarantunut ja kuuluu luontodirektiivin (97/627EY) liitteen IV(a) tiukkaa suojelua edellyttäviin lajeihin. Luontodirektiivin 12 artiklan mukaan näiden lajien hallussapito ja kuljetus on kiellettyä. Luontodirektiivin 16 artiklan mukaan, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole ja jollei poikkeus haittaa kyseisen lajin kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä, 12 artiklan säännöksistä voidaan poiketa mm. tutkimustarkoituksessa.

Luonnonsuojelulain 87 §:n mukaan rauhoitetun lajin yksilöiden, niiden osien tai johdannaisien hallussapito ja kuljetus on kielletty. Luonnonsuojelulain 89 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää poikkeuksen 87 §:n kielloista eliölajien tutkimus- ja suojelutarkoitukseen tai koulutustarkoitukseen.

Päätös ja lupaehdot

Varsinais-Suomen ELY-keskus myöntää hakijalle hakemuksen mukaisen luvan vuollejokisimpukoiden ja niiden kudospalojen kuljetukseen ja hallussapitoon alla luetelluin ehdoin.

- 1 Lupa on voimassa 31.8.2027 asti. Tämän jälkeen kudospalat ja vuollejokisimpukat tulee hävittää tai toimittaa hallussapitoluvan omaavalle taholle.
- 2 Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
- 3 Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana vuollejokisimpukoita kuljetettaessa ja hallussapitopaikassa (esim. puhelimessa) ja pyydettyäessä lupa on esitettävä.
- 4 Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin.
- 5 Varsinais-Suomen ELY-keskus valvoo lupaehtojen noudattamista yhdessä alueellisten ELY-keskusten kanssa. Luvan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkastuksia.
- 6 Luvan käytöstä tulee raportoida vuosittain seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä. Raportti toimitetaan Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kirjaamoon (kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi) päätöksen asianumerolla VARELY/5558/2024 varustettuna. Raportissa tulee ilmetä kuinka monta yksilöä tai kudospalaa kuljetettiin Jyväskylän yliopistolle ja milloin.

Perustelut

Hakemus täyttää luonnonsuojelulain 89 §:n ehdot ja poikkeuslupa voidaan myöntää tutkimus- ja suojelutarkoituksessa. Vuollejokisimpukoita ja niiden kudospaloja tutkimalla saadaan tietoa lajin genetiikasta sekä loisista. Tutkimuksen tuloksilla voi olla merkitystä vuollejokisimpukan, ja mahdollisesti myös muiden suursimpukoiden, suojelun kannalta.

Muuta tyydyttävää ratkaisua vastaavan tiedon saamiseksi tutkimus- ja suojelukäyttöön ei ole osoitettavissa, sillä tutkimukseen tarvitaan luonnonvaraisia yksilöitä. Lajin suotuisan suojelutason saavuttaminen ei vaarannu, sillä luonnonpopulaatioista poistetaan enintään 60 yksilöä ja tuloksien avulla voidaan suunnitella ja kohdistaa suojelutoimia. Yksilöt, joilta otetaan kudospala, palautetaan välittömästi näytteenoton jälkeen takaisin jokeen eikä näytteenoton pitäisi vaikuttaa niiden elinkykyyn. Näytteenoton suorittavat kokeneet simpukatutkijat.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain (9/2023) 1 §, 69 §, 87 §, 89 §, 121 §

Luontodirektiivin (97/627EY) artikkelit 12 ja 16

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

Valtioneuvoston asetus (1215/2023) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2024

Päätöksen voimaantulo

Varsinais-Suomen ELY-keskus on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Luvan mukaisiin toimenpiteisiin tulee voida ryhtyä ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman, jotta tutkimus voidaan toteuttaa suunnitellusti syyskuusta 2024 alkaen. Päätöksen täytäntöönpanoa ei voida sen luonteen vuoksi lykätä.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Turun hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi tavallisella sähköisellä tiedoksiannolla.

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Liisa Maanpää ja ratkaissut yksikön päällikkö Olli Mattila.

Liitteet

Valitusosoitus

Tiedoksi

ympäristöministeriö kirjaamo.ym@gov.fi

Suomen ympäristökeskus kirjaamo@syke.fi

Uudenmaan ELY-keskus kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

Keski-Suomen ELY-keskus kirjaamo.keski-suomi@ely-keskus.fi

Länsi-Uudenmaan poliisilaitos kirjaamo.lansi-suomi@poliisi.fi

Itä-Uudenmaan poliisilaitos kirjaamo.ita-uusimaa@poliisi.fi

Sisä-Suomen poliisilaitos kirjaamo.sisa-suomi@poliisi.fi

Raasepori raasepori@raasepori.fi

Nurmijärvi kunta@nurmijarvi.fi

Jyväskylä kirjaamo@jyvaskyla.fi

SLL Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry. uusimaa@sll.fi

SLL Suomen luonnonsuojeluliiton Keski-Suomen piiri ry. keski-suomi@sll.fi

Suoritemaksutta

Tämä asiakirja VARELY/5558/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/5558/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Maanpää Liisa 05.09.2024 15:15

Ratkaisija Mattila Olli 06.09.2024 09:02

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen saa hakea muutosta **Turun hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tavallisella kirjeellä toimitetussa tiedoksiannossa vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Asian katsotaan tulleen viranomaisen tietoon kuitenkin kirjeen saapumispäivänä.

Tavallisena sähköisenä tiedoksiantona toimitetussa tiedoksiannossa asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Todisteellisesti toimitetussa tiedoksiannossa tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi kolmantena päivänä tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava:

- * valittajan nimi ja kotikunta
- * jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, on myös tämän nimi ja kotikunta ilmoitettava
- * postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- * päätös, johon haetaan muutosta
- * miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- * perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava muutoin kuin sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitettava valituskirjelmä.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä:

- * elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- * todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- * asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- * asiamiehen valtakirja, asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää
- * toimitettaessa valituskirjelmä sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmä on toimitettava **Turun hallinto-oikeuden kirjaamoon**. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmän voi toimittaa perille henkilökohtaisesti, lähetin välityksellä, postitse tai sähköisesti. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitetun valituskirjelmän on oltava käytettävissä hallinto-oikeuden vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään asian käsittelystä hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 270 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä. Tuomioistuinlaki löytyy osoitteesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151455#P5>

Turun hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: PL 32, 20101 Turku

Käyntiosoite: Sairashuoneenkatu 2-4, 20101 Turku

Puhelin: 029 56 42410

Telefax: 029 56 42414

Sähköposti: turku.hao@oikeus.fi

Aukioloaika: 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu: <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä perittyä suoritemaksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.